3. Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу СФРЈ".

02 Број: 4/4–87
14. јануара 1987. године
Београд

Скупштина Фонда федерације за кредитирање бржег развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина,

Председник,
Ђорђе Јанковић, с. р.

58.

На основу члана 57 став 2. Закона о књиговодству („Службени лист СФРЈ", бр. 25/81 и 53/85), савезни секретар за финансије прописује

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О САДРЖИНИ ПОЈЕДИНИХ КОНТА У КОНТНОМ ПЛАНУ ЗА БАНКЕ

Члан 1.

У Правилнику о садржини појединих конта у контном плану за банке („Службени лист СФРЈ", бр. 26/77 43/78, 11/85 и 4/86) у члану 104б. став 1. после речи: „из претходне године" ставља се зарез, реч: „и" брише се, а после речи: „наредну годину" додају се речи: „и нераспоређени приходи за пренос у наредну годину за покриће курсних разлика по одређеним иностраним кредитима".

После става 4. додаје се нови став 5, који гласи:

„Конто 294 – Нераспоређени приходи за пренос у наредну годину за покриће курсних разлика по одређеним иностраним кредитима, на крају године, одобрава се за износ вишка прихода између збира конта групе конта 60 и групе конта 65, сторнирањем црвеним сторном за исти износ прихода на контима групе 65, а на почетку године овај конто се затвара његовим задужењем, уз истовремено одобрење конту 650 – Пренесена нераспоређена средства из претходне године."

Досадашњи став 5. постаје став 6.

Члан 2.

У члану 104г. став 1. речи: „иностраним кредитима конвертованим у динаре и курсних разлика које настају" замењују се речима: „одређеним иностраним кредитима и курсних разлика".

У ставу 2. речи: „Непокривени расходи из претходне године" замењују се речима: „Непокривени расходи из претходне године по основу курсних разлика код Народне банке Југославије".

У ставу 3. речи: „Пренесен вишак прихода из претходне године" замењују се речима: „Пренесен вишак прихода из претходне године за покриће курсних разлика код Народне банке Југославије".

Члан 3.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ".

Бр 1–13520/1
24. децембра 1986. године
Београд

Савезни секретар
за финансије,
Светозар Рикановић, с. р.

59.

На основу члана 57. став 4 Закона о књиговодству („Службени лист СФРЈ", бр. 25/81 и 53/85), савезни секретар за финансије прописује

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЕНИ ПРАВИЛНИКА О САДРЖИНИ ПОЈЕДИНИХ ПОЗИЦИЈА У ОБРАСЦИМА ПЕРИОДИЧНОГ ОБРАЧУНА И ЗАВРШНОГ РАЧУНА, НАЧИНУ ДОСТАВЉАЊА ПЕРИОДИЧНОГ ОБРАЧУНА И ЗАВРШНОГ РАЧУНА И ПОДАЦИМА И ДОКУМЕНТАЦИЈИ КОЈИ СЕ ДОСТАВЉАЈУ УЗ ПЕРИОДИЧНИ ОБРАЧУН И ЗАВРШНИ РАЧУН ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ УДРУЖЕНОГ РАДА

Члан 1.

У Правилнику о садржини појединих позиција у обрасцима периодичног обрачуна и завршног рачуна, начину достављања периодичног обрачуна и завршног рачуна и подацима и документацији који се достављају уз периодични обрачун и завршни рачун за организације удруженог рада („Службени лист СФРЈ", 15/85 и 46/86) у члану 13а број: „4." замењује се бројем: „6.", а број: „14/86" – бројем: „56/86".

Члан 2.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ".

Бр. 1–108/1–87
8. јануара 1987. године
Београд

Савезни секретар
за финансије,
Светозар Рикановић, с. р.

60.

На основу члана 33 став 1. Закона о мерним јединицама и мерилима („Службени лист СФРЈ", бр. 9/84 и 59/86), директор Савезног завода за мере и драгоцене метале прописује

ПРАВИЛНИК

О МЕТРОЛОШКИМ УСЛОВИМА ЗА МЕРИЛА МАСЕ – ВАГЕ СА НЕАУТОМАТСКИМ ФУНКЦИОНИСАЊЕМ, КЛАСЕ ТАЧНОСТИ (I), (II), (III) и (IIII)

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописују се метролошки услови које морају испуњавати мерила масе – ваге са неаутоматским функционисањем, класе тачности (I), (II), (III) и (IIII) (у даљем тексту ваге)

Метролошки услови из става 1. овог члана означавају се скраћено ознаком MUS M–(1,2;3;4)/1.

Члан 2.

Под вагама, у смислу овог правилника, подразумевају се мерила која служе за одређивање масе под утицајем силе гравитације (земљине теже) на масу и која захтевају радњу послужиоца у току мерења.

Члан 3.

Ваге могу бити:

1) ваге са показним уређајем, са поделом или без поделе, и то:

а) ваге са показним уређајем са поделом – резултат мерења очитава се са показног уређаја аналогно или дигитално;

б) ваге са показним уређајем без поделе – резултат мерења је количина масе тегова којима је извршено уравнотежење;

2) ваге са аутоматским, полуаутоматским или неаутоматским положајем равнотеже, и то:

а) ваге са аутоматским положајем равнотеже – положај равнотеже постиже се без радње послужиоца;

б) ваге са полуаутоматским положајем равнотеже – у једном делу опсега мерења послужилац доводи показивач равнотежног положаја у положај за очитавање, а у осталом делу положај равнотеже постиже се без радње послужиоца;

в) ваге са неаутоматским положајем равнотеже – послужилац доводи показивач равнотежног положаја у положај за очитавање.

Члан 4.

Подела ваге у класе тачности (I), (II), (III) и (IIII) врши се с обзиром на вредност испитног подељка (e) и број подељака (n) датих у следећој табели:

Класа тачности	Вредност испитног подељка (e)	Број испитних подељака (n)		Min мерења
		најмањи	највећи	
(I)	0,001 g ⩽ e	50 000	–	100 e
(II)	0,001 g ⩽ e ⩽ 0,05g	100	100 000	20 e
	0,1 g ⩽ e	5 000	100 000	50 e
(III)	0,1 g ⩽ e ⩽ 2 g	100	10 000	20 e
	5 g ⩽ e	500	10 000	20 e
(IIII)	5 g ⩽ e	100	1 000	10 e

Напомена: подела се не односи на ваге са испитним подељком мањим од 1 mg.

Члан 5.

Ниже наведени изрази, у смислу овог правилника, имају следећа значења:

1) дужина подељка је размак између две узастопне црте поделе;

2) вредност подељка d (у даљем тексту: подељак) јесте вредност изражена у јединици масе и представља најмању поделу аналогне скале, односно разлику два узастопна дигитална показивања;

3) вредност испитног подељка e (у даљем тексту: испитни подељак) јесте подељак који се користи за разврставање вага у класе тачности, тако да количник Max мерења и испитног подељка даје број испитних подељака (n);

4) опсег мерења ваге је подручје мерења ограничено најмањом масом (у даљем тексту: Min мерење) и највећом масом (у даљем тексту: Max мерење) која се може мерити на ваги, а да су грешке мерења у границама дозвољених грешака прописаним овим правилником;

5) нулти положај је подручје у коме се показивач мора налазити пре почетка мерења, кад је пријемник масе неоптерећен;

6) тачност ваге је слагање између показивања ваге и тачне вредности мерене масе;

7) поновљивост мерења је слагање резултата мерења при поновљеним мерењима исте масе у непромењеним условима;

8) осетљивост ваге је количник промене показивања ваге и масе дометка којим је проузрокована та промена;

9) грешка због заокружења код дигиталног показивања је разлика између вредности коју показује дигитално показивање и вредности која би се добила да је показивање аналогно и она може износити највише 0,5 подељка;

10) грешка при промени положаја оптерећења на пријемнику оптерећења је највећа разлика између резултата добијених променом положаја истог оптерећења на пријемнику оптерећења. Оптерећење износи од 1/10 до 1/3 Max мерења и зависи од броја ослонаца пријемника оптерећења. Кад је у питању котрљајуће оптерећење (теретно возило, железнички вагон и др.), оно може износити од 0,4 до 0,8 Max мерења;

11) грешка при враћању на нулу је разлика између претходног показивања неоптерећене ваге и показивања неоптерећене ваге после уклањања оптерећења од 90% до 100% Max мерења које је на пријемнику масе стајало 0,5 h;

12) грешка при трајању оптерећења је разлика између показивања приликом стављања оптерећења на пријемник масе од 90% до 100% Max мерења и показивања у наредна четири сата трајања тог оптерећења;

13) границе дозвољених грешака јесу дозвољене вредности одступања мерне особине ваге прописане овим правилником;

14) носивост ваге је највеће оптерећења које вага може да издржи, а да не дође до трајног оштећења;

15) мерење у директном обрачуну је мерење у присуству купца и продавца;

16) ваге са више подела су ваге код којих је опсег мерења подељен на парцијалне опсеге мерења, који имају различите вредности испитног подељка и морају бити такви да број испитних подељака сваког парцијалног опсега ($n_i = \frac{Max_i}{e_i}$) мора да испуни услов прописан чланом 4. овог правилника за ту класу тачности. Min мерење ваге са више подела мора бити једнако Min мерењу првог парцијалног опсега мерења, а свако следеће Min мерење мора бити једнако Max мерењу претходног парцијалног опсега мерења;

17) ваге за поређење су ваге са полуаутоматским положајем равнотеже на којима се скала налази с једне и с друге стране нуле и разликује се по ознакама „плус" и „минус". Скала ваге за поређење мора да има најмање по један подељак с једне и с друге стране нуле.

II. МЕТРОЛОШКА СВОЈСТВА

Члан 6.

Границе дозвољених грешака (у даљем тексту: GDG), у смислу овог правилника, јесу GDG при испитивању типа, прегледу и у употреби.

Члан 7.

GDG при испитивању типа и прегледу јесу:

1) GDG нултог положаја;
2) GDG поновљивости;
3) GDG тачности;
4) GDG при промени положаја оптерећења;
5) GDG при враћању на нулу,
6) GDG у трајању оптерећења;
7) GDG при промени температуре за неоптерећену вагу.

Члан 8.

GDG нултог положаја износи ± 0,25 испитног подељка за неоптерећену вагу, код које показивач мора бити претходно доведен у нулти положај, односно мора бити аутоматски извршена корекција одступања од нултног положаја.

GDG нултог положаја из става 1. овог члана не односи се на ваге код којих се цифра на задњем месту јасно разликује од осталих цифара, односно ваге са помоћним показним уређајем из члана 42. овог правилника код којих GDG нултог положаја износи ± 0,5 подељка.

Члан 9.

GDG поновљивости једнака је апсолутној вредности GDG за тачност при датом оптерећењу.

GDG поновљивости из става 1. овог члана не односи се на ваге са помоћним показним уређајем код којих GDG поновљивости износи 1/3 апсолутне вредности GDG за тачност при датом оптерећењу.

Члан 10.

GDG за ваге класе тачности I за тачност износе:

1) ± 0,5 испитног подељка за оптерећења од Min мерења до 50 000 подељака, укључујући и 50 000. подељак;

2) ± 1 испитни подељак за оптерећења преко 50 000 подељака до 200 000 подељака, укључујући и 200 000. подељак;

3) ± 1,5 испитног подељка за оптерећење преко 200 000 подељака.

Члан 11.

GDG за ваге класе тачности (II) за тачност износе:

1) ± 0,5 испитног подељка за оптерећења од Min мерења до 5 000 подељака, укључујући и 5 000. подељак;

2) ± 1 испитни подељак за оптерећења преко 5 000 подељака до 20 000 подељака, укључујући и 20 000. подељак;

3) ± 1,5 испитног подељка за оптерећења преко 20 000 подељака.

Члан 12.

GDG за ваге класе тачности (III) за тачност износе:

1) ± 0,5 испитног подељка за оптерећења од Min мерења до 5 00 подељака, укључујући и 500. подељак;

2) ± 1 испитни подељак за оптерећења преко 5 00 подељака до 2 000 подељака, укључујући и 2 000. подељак;

3) ± 1,5 испитног подељка за оптерећења преко 2 000 подељака.

Члан 13.

GDG за ваге класе тачности (IIII) за тачност износе:

1) ± 0,5 испитног подељка за оптерећења од Min мерења до 50 подељака, укључујући и 50. подељак;

2) ± 1 испитни подељак за оптерећења преко 50 подељака до 200 подељака, укључујући и 200. подељак;

3) ± 1,5 испитног подељка за оптерећења преко 200 подељака.

Члан 14.

GDG прописане у чл. 10. до 13. овог правилника су GDG при повећавању и смањивању оптерећења, без обзира на вредност таре.

Апсолутна вредност GDG из става 1. овог члана за ваге са дигиталним показивањем може бити увећана за 0,2 подељка.

Резултати мерења за ваге са дигиталним показивањем морају бити кориговани за грешку због заокружења.

Члан 15.

GDG за тачност мерних направа вага износе:

1) ± 0,2 испитног подељка за ваге са неаутоматским положајем равнотеже;

2) ± 0,3 испитаног подељка за ваге са полуатоматским и аутоматским положајем равнотеже, као и за електромеханичке ваге.

Члан 16.

GDG при посебном испитивању једног или више главних склопова ваге износе 0,7 од GDG прописаних у чл. 10. до 13. овог правилника.

Члан 17.

GDG за тара уређај са показним уређајем морају имати GDG прописане у чл. 10. до 13. овог правилника.

Члан 18.

Осетљивост ваге мора бити таква да се стављањем или уклањањем дометка чија је маса једнака подељку проузрокује трајан отклон показивача код вага:

1) класе тачности (I) и (II) са неаутоматским положајем равнотеже – најмање 1 mm;

2) класе тачности (III) и (IIII) са неаутоматским положајем равнотеже Max мерења до 30 kg – најмање 2 mm;

3) класе тачности (III) и (IIII) са неаутоматским положајем равнотеже Max мерења преко 30 kg – најмање 5 mm;

4) код свих класа тачности вага са аутоматским и полуаутоматским положајем равнотеже са аналогним показивањем најмање 0,7 подељка, а код електромеханичких вага са дигиталним показивањем, уклањање или стављање дометка чија је маса од 1 до 1,4 подељка мора проузроковати промену претходног показивања за један подељак.

Члан 19.

Ако вага има више показних уређаја, разлика њихових међусобних показивања не сме бити већа од апсолутне вредности GDG прописаних у чл. 10, 11, 12. и 13. овог правилника.

Члан 20.

GDG при промени положаја оптерећења једнака је апсолутној вредности GDG прописаних у чл. 10. до 13. овог правилника.

Члан 21.

GDG при враћању на нулу, а после уклањања оптерећења које се налазило на ваги пола часа, износи 0,5 подељка.

Члан 22.

GDG у трајању оптерећења од 4 часа за ваге класе тачности (II), (III) и (IIII) једнака је апсолутној вредности GDG прописаних у чл. 11, 12. и 13. овог правилника.

Члан 23.

Ако вага има више пријемника оптерећења, разлика у показивању при наизменичним оптерећењима пријемника оптерећења, са истим оптерећењем, не сме бити већа од апсолутне вредности GDG прописаних у чл. 10. до 13. овог правилника.

Члан 24.

Вага мора испуњавати услове прописане овим правилником при следећим условима:

1) при промени температуре, и то:

а) од – 10 °C до + 40 °C, с тим да промена температуре не сме бити већа од 5 °C на час,

б) ако температурно подручје одступа од – 10 °C до + 40 °C, мора бити назначено на ваги и не сме бити мање од 5 °C за ваге класе тачности (I), 15 °C за ваге класе тачности (II) и 30 °C за ваге класе тачности (III) и (IIII);

в) утицај температуре на неоптерећену вагу не сме бити већи од једног подељка при промени температуре за 1 °C за ваге класе тачности I и 5 °C за ваге осталих класа тачности;

2) при промени напона извора електричне енергије од – 15% до + 10% називне вредности;

3) при промени фреквенције ± 2% од називне вредности.

Члан 25.

GDG у употреби могу имати највише двоструку вредност од вредности GDG прописаних у чл. 10, 11, 12. и 13. овог правилника.

Члан 26.

Вредност Min мерења не сме бити мања од вредности датих у табели из члана 4. овог правилника.

Ако су вредности Min мерења прописане ставом 1. овог члана веће од 1 000 kg, вредност Min мерења може износити 1 000 kg.

Min мерење за ваге за обрачун по тарифи износи 10 испитних подељака.

III. СВОЈСТВА КОНСТРУКЦИЈЕ

Члан 27.

Ваге морају имати следеће склопове:

1) пријемник масе (оптерећења),

2) уређај за пренос силе;

3) мерну направу, која се састоји од:

а) уређаја за уравнотежење;
б) показног уређаја;
в) уређаја за довођење показивача у нулти положај;
г) уређаја за контролу исправности рада код електромеханичких вага.

Поред склопова из става 1. овог члана, ваге могу имати:
1) уређај за нивелацију;
2) уређај за тару;
3) уређај за подешавање осетљивости;
4) уређај за кочење (анетацију);
5) пријемник тегова;
6) пригушивач осцилација;
7) уређај за избор пријемника масе;
8) штампач;
9) помоћни показни уређај;
10) уређај за испитивање.

Члан 28.

Пријемник масе је део ваге који служи за постављање масе која се мери.

Члан 29.

Уређај за пренос силе је део ваге који преноси силу од пријемника масе до уређаја за мерење.

Уређај за пренос силе који ради на принципу полуге мора имати на полузи уграђене ножеве или траке.

Оштрице ножева код сваке полуге морају лежати у једној равни и морају бити међусобно паралелне. Лежиште својом покретљивошћу мора омогућити налегање дуж целе оштрице ножа.

Ножеви и лежишта морају имати тврдоћу од најмање 58 HRc (Rockwell) у додирним тачкама и у њиховој непосредној близини.

Члан 30.

Мерна направа је део ваге који служи за мерење масе посредством уређаја за уравнотежење и показног уређаја или штампача.

Члан 31.

Пријемник тегова је део ваге који служи за постављање тегова којима се показивач доводи у равнотежни положај, кад се на пријемнику масе налази маса која се мери.

Члан 32.

Уређај за уравнотежење је део ваге који служи за уравнотежење силе коју проузрокује оптерећење. Сила може бити и редукована.

Члан 33.

Показни уређај је део ваге који служи за показивање резултата мерења и равнотеже.

Уређај из става 1. овог члана може бити са поделом или без поделе.

Ако показни уређај има поделу, показивање резултата мерења може бити аналогно или дигитално.

Ако показни уређај нема поделу, он показује само положај равнотеже, без резултата мерења.

Ваге са више подела не смеју имати помоћне показне уређаје из члана 42. овог правилника.

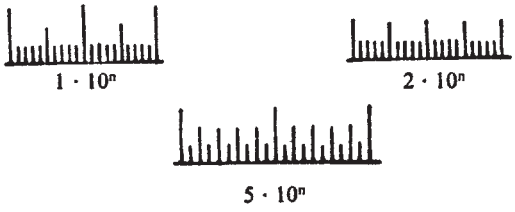
Члан 34.

Показни уређај са поделом мора имати вредност подеока изражену у облику $1 \cdot 10^n$, $2 \cdot 10^n$ или $5 \cdot 10^n$, где је n цео број – позитиван, негативан или једнак нули.

Услов из става 1. овог члана не односи се на испитни подељак (e) код вага без поделе.

Члан 35.

Показни уређај са аналогном поделом мора имати, зависно од вредности подеока, поделу на скали нанесену у једном од следећих облика:

Члан 36.

Дужина подеока мора износити:

1) најмање 2 mm за ваге са неаутоматским положајем равнотеже;

2) најмање 1 mm за ваге са аутоматским и полуаутоматским положајем равнотеже, ако се резултат мерења очитава са раздаљине мање од 0,5 m.

Дужина подеока из става 1. овог члана мора износити најмање (L + 0,5) mm, где је L бројно једнако раздаљини читања израженој у метрима ако се резултат очитава са раздаљине веће од 0,5 m.

Члан 37.

Црте поделе морају имати исту ширину и морају се налазити између 1/10 и 3/10 дужине подеока, али не смеју бити мање од 0,2 mm.

Дужина најкраћих црта поделе не сме бити мања од најмање дужине подеока.

Члан 38.

Највише свака 25. црта поделе мора бити обележена бројем Бројеви морају означавати вредност подеока у облику $1 \cdot 10^k$, $2 \cdot 10^k$ или $5 \cdot 10^k$, где је k цео број – позитиван, негативан или једнак нули.

Члан 39.

Висина бројева, изражена у mm, мора бити већа или једнака трострукој раздаљини читања израженој у метрима и не сме бити мања од:

1) 2 mm на вагама са показивачима са аналогним показивањем;

2) 5 mm на вагама са показивачима са дигиталним показивањем.

Члан 40.

На показном уређају са аналогним показивањем, са скалом и казаљком, казаљка мора имати исту ширину као и црте на скали у делу који покрива црте скале. Врх казаљке мора се налазити између 1/4 и 3/4 дужине најкраћих црта.

Раздаљина између скале и казаљке може бити једнака највише дужини подеока, али не може бити већа до 3 mm.

Члан 41.

Кретање казаљке мора се ограничити испод опсега скале за најмање четири подеока и највише девет подеока изнад опсега скале.

Код дигиталног показивања мора се на видан начин показати прекорачење испод – 1 d, као и прекорачење за највише 9 подеока изнад Мах мерења.

Члан 42.

Ваге класе тачности (I) и (II) могу имати помоћни показни уређај са:

а) тегом мале масе (јахачем), специјалног облика, који може да клизи по полузи са поделом;

б) уређајем за интерполацију очитавања којим се врши потподела скале;

в) уређајем за омогућавање тачније процене вредности дела подеока;

г) уређајем са дигиталним показивањем чија се цифра на задњем месту јасно разликује од осталих цифара.

Ваге које имају уређаје из става 1. овог члана не смеју се употребљавати за мерење у директном обрачуну.

Испитни подељак (e) на вагама класе тачности (I) и (II), са уграђеним помоћним показним уређајем износи:

1) e = 2 d кад је d изражено у облику $5 \cdot 10^k$;

2) e = 5 d кад је d изражено у облику $2 \cdot 10^k$;

3) e = 10 d кад је d изражено у облику $1 \cdot 10^k$;

Испитни подељак (e) једнак је подељку (d) на вагама са показним уређајем са поделом без помоћног показног уређаја.

На вагама класе тачности (III) и (IIII) може постојати уређај за дељење подељка, који се може привремено активирати притиском на тастер.

Члан 43.

Уређај за довођење показивача у нулти положај, односно уређај за корекцију одступања од нултог положаја је део ваге који служи за довођење показивача у нулти положај или одржавање показивача у нултом положају кад се на пријемнику масе не налази оптерећење.

Уређај из става 1. овог члана може бити:

1) неаутоматски уређај за довођење показивача у нулти положај – довођење показивача у нулти положај врши послужилац;

2) полуаутоматски уређај за довођење показивача у нулти положај – довођење показивача у нулти положај врши се аутоматски радњом послужиоца;

3) аутоматски уређај за довођење показивача у нулти положај – довођење показивача у нулти положај врши се аутоматски без радње послужиоца;

4) аутоматски уређај за корекцију одступања од нултог положаја – аутоматски коригује резултат сваког мерења код ког је било одступање од нултог положаја.

Члан 44.

Уређај из става 1. члана 43. овог правилника мора бити конструисан тако да не сме радити:

1) кад уређај за тару није на нули;

2) кад се показивач не налази у положају стабилне равнотеже.

Члан 45.

Код вага класе тачности (III) и (IIII) које се користе у обрачуну, уређај за довођење показивача у нулти положај мора бити конструисан тако да се њиме може померати нулти положај највише до 4% од Мах мерења.

Члан 46.

Уређај за брзу контролу исправности рада, код електромеханичких вага, може бити са полуаутоматским и аутоматским деловањем, и то:

1) аналогни тест за ваге Мах мерења преко 30 kg у виду контролног броја или на други одговарајући начин;

2) дигитални тест електронског дела са показивачима и сигнализацијом, ако грешка која може да настане сама по себи није јасна и приметна.

Контролни број из става 1. тачка 1. овог члана мора одговарати оптерећењу од 80% до 95% Мах мерења и може одступати највише два подељка од назначене вредности.

Члан 47.

Уређај за нивелацију је део ваге који се састоји од показивача нивелације (либела, висак) и уређаја за довођење ваге у положај за мерење.

Осетљивост показивача нивелације на вагама класе тачности (III) и (IIII) мора бити таква да при померању показног органа показивача нивелације за 2 mm показни уређај неоптерећене ваге не сме показати одступање веће од два подељка, ако је показивање на показивачу претходно доведено у нулти положај.

Висеће ваге, чврсто постављене ваге и ваге код којих промена нивелације до 5%, у било ком правцу, не утиче на промену метролошких особина прописаних овим правилником не морају имати уређај из става 1. овог члана.

У било ком положају при попречном или уздужном нагињању за 1 mm за ваге класе тачности (II) и 2 mm за ваге класе тачности (III) и (IIII) према показивању показивача нивелације, ако је показивање неоптерећене ваге било доведено у подручје нуле, разлика у показивању или штампању у првобитном положају и нагнутом положају не сме да премаши апсолутну вредност дозвољене грешке за то оптерећење.

Показивач нивелације мора бити нераздвојиво утврђен на видном месту на ваги.

Члан 48.

Уређај за тару је део ваге који може бити са поделом или без поделе. Овај уређај мора омогућити довођење показивача у нулти положај кад се на пријемнику масе налази оптерећење.

Члан 49.

Подељак уређаја за тару мора бити једнак подељку показног уређаја.

Члан 50.

Уређај за тару мора бити такав да се не може користити испод свог нултог показивања или изнад своје највеће означене вредности.

Највећа вредност мерења уређаја за тару мора бити једнака или мања од Мах мерења.

Члан 51.

На вагама Мах мерења до 30 kg које се користе у директном обрачуну а имају пријемнике за масу и тегове не сме се уграђивати уређај за тару.

Члан 52.

Уређај за тару може бити:

1) неаутоматски – мерење вредности таре врши послужилац;

2) полуаутоматски – мерење вредности таре врши се аутоматски радњом послужиоца;

3) аутоматски – мерење вредности таре врши се аутоматски без радње послужиоца.

Члан 53.

Пуштање у рад уређаја за тару мора бити сигнализирано показивањем вредности за тару или истицањем напомене на видном месту на ваги.

Ако се употребом уређаја за одузимање таре не омогућава упознавање вредности остатка опсега мерења, уређај мора да спречи мерење изнад Мах мерења или да покаже да је та вредност достигнута.

Члан 54.

Полуаутоматски и аутоматски уређаји за тару морају бити такви да се тара може заузети само у положају стабилне равнотеже.

Члан 55.

Уређај за тару мора да омогући поништење таре са тачношћу која је већа или једнака 0,25 испитног подељка.

Члан 56.

Код вага у директном обрачуну Мах мерења до 30 kg, полуаутоматски уређај за тару:

1) не сме омогућити промену таре док је мерење у току;

2) мора омогућити поништење дејства таре само кад је пријемник масе неоптерећен;

3) мора показивати вредност таре на обе стране у току целог мерења или вредност таре исказати са знаком „минус" или трептањем, кад је пријемник масе неоптерећен.

Ваге у директном обрачуну не смеју имати аутоматски уређај за тару.

Члан 57.

Уређај за подешавање осетљивости је део ваге помоћу кога се може мењати осетљивост ваге.

Члан 58.

Уређај за кочење је део ваге који кочи део механизма или цео механизам ваге.

Уређај из става 1. овог члана мора имати само два положаја: „укочено" и „откочено" који се јасно разликују (нпр. црвено-зелено). На вагама класе тачности (I) и (II) може постојати уређај за предмерење.

Вага са уређајем за предмерење не сме се употребљавати у директном обрачуну.

Члан 59.

Пријемник тегова је део ваге који служи за постављање тегова којима се показивач доводи у равнотежни положај, кад се на пријемнику масе налази маса која се мери.

Члан 60.

Пригушивач осцилације је део ваге који доводи показивач ваге у стабилан положај показивања, који одговора средњој вредности осциловања.

Ако вага има уређај из става 1. овог члана, показивач мора заузети став мировања после три до пет полупериода показивања показивача под условом да оптерећење мирује.

Ульни пригушивачи морају имати уређај за подешавање пригушивања осцилација, ако су осетљиви на промену температуре.

Члан 61.

Уређај за избор пријемника масе је део ваге који повезује један или више пријемника масе са мерном направом.

Члан 62.

Штампач је део ваге који штампа резултате мерења.

Штампач мора штампати и назив или ознаку мерне јединице за масу.

Штампање резултата мерења мора бити у границама од најмање Min мерења до највише девет подељака изнад Max мерења.

Ако вага има рачунар, штампач мора штампати и податке коришћене за обрачун и резултат са одговарајућим јединицама, ако оне нису већ одштампане раније.

Резултати мерења и рачунања не смеју се штампати док показивач осцилује.

Члан 63.

Ваге Max мерења до 30 kg, класе тачности (III), ако се употребљавају у директном обрачуну, морају имати исте показне уређаје на страни окренутој купцу и на страни окренутој продавцу.

Услов из става 1. овог члана није обавезан за ваге које се користе у директном обрачуну по тарифи и код којих купац и продавац могу вршити очитавање истовремено на истом показивачу.

Код вага из става 1. овог члана, штампање резултата мерења и рачунања испод Min мерења не сме бити могуће без посебне радње послужиоца.

Члан 64.

Уређај за испитивање је део ваге који служи за испитивање тачности ваге. Преносни однос код овог уређаја не сме бити већи од 1:5 000 и мора бити видљиво означен.

Члан 65.

На вагама са специјалним пријемником масе (резервоар, бункер и сл.) морају се предвидети места за постављање тегова.

Члан 66.

На ваги морају бити предвиђена места за утискивање жига, односно за стављање налепнице.

Места се морају одабрати тако да:

1) омогуће лако стављање жига и да стављање жига не утиче на метролошке особине;

2) онемогуће радње којима се може утицати на тачност мерења;

3) жиг буде лако видљив, без померања ваге док је у раду.

IV. НАТПИСИ И ОЗНАКЕ

Члан 67.

Натписи и ознаке морају бити исписани на једном од језика и писама народа, односно народности Југославије.

Натписи и ознаке морају бити јасни, добро видљиви у радним условима и исписани тако да се не могу избрисати или скинути.

Члан 68.

Натписи и ознаке морају бити на видном месту на ваги или на натписној плочици и морају садржати следеће податке:

1) фирму, односно назив или знак произвођача;

2) тип ваге;

3) серијски или фабрички број, са годином производње;

4) опсег мерења од ... до ... или Min ... Max ... (за сваки опсег мерења);

5) испитни подељак (e = ...) или подељак (d = ...) за сваки опсег мерења;

6) класу тачности;

7) службену ознаку типа ваге, ако је извршено испитивање типа;

8) температурни опсег ако је друкчији од –10 °C до +40 °C;

9) називни напон и називну фреквенцију извора напајања.

На вагама за бројање мора бити уписан преносни однос (на пример: 1:100 и 1:10 или 1:99 и 1:9), а на децималним вагама преносни однос 1:10.

Члан 69.

Натписи, опсег мерења (Min...Max...) и подељак (d) морају бити исписани у непосредној близини показног уређаја на вагама које се користе у обрачуну.

У непосредној близини показивача масе, основне цене и износа, као и код штампања тих вредности, на вагама класе тачности (III) морају се налазити ознаке одговарајућих јединица, а на електромеханичким вагама Max мерења преко 30 kg са дигиталним показивањем – и вредност контролног броја.

Члан 70.

Фабрички или серијски број ваге, са годином производње, мора бити означен на одвојивим склоповима и посебним показним уређајима.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 71.

Ваге за које није обавезно испитивање типа морају испуњавати GDG прописане чл. 8, 9, 10, 11, 12, 13. и 14. овог правилника, ако је на њима означена класа тачности.

Ваге за које није обавезно испитивање типа, на којима није означена класа тачности, морају испуњавати услове које је дао произвођач, ако број подељака није мањи од броја подељака за ваге класе тачности (IIII)

Члан 72.

Ваге које се налазе у употреби и ваге произведене до 31. децембра 1986. године за које постоје одобрења Савезног завода за мере и драгоцене метале, могу се примати

на преглед и жигосање ако испуњавају услове у погледу GDG и броја подељака прописаних овим правилником.

Члан 73.

Ваге класе тачности (III) и (IIII) које се налазе у употреби, а код којих број подељака не одговара одредбама овог правилника, морају се ускладити са одредбама овог правилника до 31. децембра 1988. године.

Ако се вредност и број подељака, због конструктивних особина ваге, не могу ускладити са одредбама овог правилника, при одређивању GDG мора се заменити вредност подељка испитним подељком (e) који мора бити означен на ваги и може имати вредност од Max/2 000 до Max /10 000.

Члан 74.

Ваге са помоћним тегом које су се налазиле у употреби до дана ступања на снагу овог правилника, а не испуњавају услове члана 5. тачка 16. и члана 63. став 1. примаће се на преглед до 31. децембра 1988. године.

Члан 75.

Даном ступања на снагу овог правилника престају да важе:

1) Правилник о метролошким условима за ваге са неаутоматским функционисањем класе тачности (II) и (III) („Службени лист СФРЈ", бр. 6/78);

2) Правилник о метролошким условима за мерила масе са неаутоматским функционисањем класе тачности (III) и (IIII) („Службени лист СФРЈ", бр. 55/82).

Члан 76.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ".

Бр. 0404–4526/1
9. децембра 1986. године
Београд

в.д. Директора
Савезног завода за мере и
драгоцене метале,
мр **Милан Межек**, с. р.

61.

На основу члана 33. став 1. Закона о мерним јединицама и мерилима („Службени лист СФРЈ", бр. 9/84 и 59/86), директор Савезног завода за мере и драгоцене метале прописује

ПРАВИЛНИК

О МЕТРОЛОШКИМ УСЛОВИМА ЗА ФОТОЕЛЕКТРИЧНЕ ЛУКСМЕТРЕ – МЕРИЛА ОСВЕТЉЕНОСТИ

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописују се метролошки услови које морају испуњавати фотоелектрични луксметри – мерила осветљености (у даљем тексту: луксметри), који се састоје од селенског фотоелемента и мерног инструмента у мерном опсегу од 0 до 100000 lx.

Метролошки услови из става 1. овог члана означавају се скраћено ознаком MUS.S–2/1.

Члан 2.

Луксметри из члана 1. овог правилника, према експлоатационим карактеристикама, деле се:

1) по тачности мерења – на две класе: 5 и 10;

2) по присуству прибора за смањење косинусне грешке – на луксметре:
– са косинусним коректором;
– без косинусног коректора;

3) по присуству спектрално-неселективног апсорпционог филтра за промену мерног опсега – на луксметре:
– са филтром;
– без филтра.

II. МЕТРОЛОШКА СВОЈСТВА

Члан 3.

Основна грешка луксметра, у мерним опсезима у којима луксметар ради без филтра, не сме да буде већа од:

1) ±5% – за луксметре класе 5;
2) ±10% – за луксметре класе 10.

Члан 4.

Повећање грешке при прелазу са једног мерног опсега на други применом филтра не сме бити веће од 5% мерене величине.

Члан 5.

Варијација показивања луксметра не сме бити већа од апсолутне вредности допуштене основне грешке.

Члан 6.

Отклон казаљке од ознаке механичке нуле, при равномерном кретању казаљке од најудаљеније ознаке скале, не сме бити већи од вредности Δ изражене у mm, одређене по формули:

$$\Delta = 0{,}0005\ KL$$

где је:
K – бројна вредност класе тачности луксметра;
L – дужина скале, у mm.

Члан 7.

Промена показивања луксметра са одвојеним фотоелементом, при нагибу мерног инструмента за за 5° од референтног положаја назначеног на скали, не сме бити већа од ±1% дужине скале.

Луксметри са уграђеним фотоелементом морају испуњавати услове из члана 3. овог правилника у ма ком радном положају.

Члан 8.

Промена показивања луксметра у зависности од промене температуре околног ваздуха у радном подручју од −10 до +35 °C, не сме бити већа од:

1) ±0,5%/°C – за луксметре класе 5;
2) ±1,0%/°C – за луксметре класе 10.

Члан 9.

Промена показивања луксметра под утицајем спољњег магнетног поља јачине 400 A/m не сме бити већа, при најнеповољнијем правцу поља, од ±1,0%.

Члан 10.

Промена показивања луксметра постављеног на феромагнетну плочу не сме бити већа од ±0,5%.

Члан 11.

Време умирења кретног органа луксметра не сме бити веће од 4 s.

Члан 12.

Косинусна грешка луксметра, зависно од угла под којим светлост пада на фотоелемент, не сме бити већа од:

Упадни угао светлости	Косинусна грешка луксметра у % мерене величине	
	за луксметре са коректором косинусне грешке	за луксметре без коректора косинусне грешке
60°	±7	10
80°	±15	не нормира се